

Tussen Regge en Dinkel

Wanneer je jezelf zo van tijd tot tijd nog eens in de geschiedenis van de Twentse textielindustrie verdiept, dan kom je in waarheid tot de ontdekking, dat de geschiedenis van de maatschappij er een is van klassenstrijd. De geschiedenis van de Twentse textielindustrie is één stuk klassenstrijd, is een aanrijging van uitbuiting en nog eens uitbuiting. En wij zouden haast zeggen, dat de Twentse textielbaronnen kampioenen waren in de voortdurende bestendiging daarvan. We komen lonen tegen van f 4.38 per week, in tijden dat b.v. rundvles f 0.45 per pond kostte, boter f 0.80, aardappelen f 3.— per mud, ka- toenen f 0.40 per el. Toen dus het huishoudbudget weliswaar stukken beneden het huidige lag, doch toch nog altijd ver boven hetgeen de arbeider met werken kon verdienen. Begrijpelijk, dat de arbeiders, al was het dan ook niet bewust doch meer noodgedwongen, daartegen van tijd tot tijd in opstand kwamen. En dan hadden de patroons prachtige middelen bij de hand om de staking te breken niet alleen, doch ook om na afloop der staking nog wraak uit te kunnen oefenen. De marechaussee was toenmaals b.v. het lievelingswapen in handen van het ondernemersdom. Deze liet men een staking letterlijk en figuurlijk gewoon uiteen slaan. En daarna had men dan de zwarte lijst, waardoor het een „rad- draaier" gewoon onmogelijk werd gemaakt weer aan het werk te komen.

Nu zijn we gelukkig zo achterlijk niet meer, horen wij U al zeggen. De arbeiders zijn nu wel zo dat zij zich iets dergelijks niet meer laten welgevalen. U dacht dit, maar daarom is het nog niet zo. Natuurlijk is er geen vergelijking meer mogelijk met die

eerste ontwikkelingsperiode. Maar een zwarte lijst b.v. bestaat er wel degelijk. Er schijnt nog al wat gestolen te worden in de textielfabrieken. Een maatschappelijk verschijnsel, op de reden waarvan wij hier niet verder willen ingaan. Goed, men wil deze diefstal tegen gaan en doet dit dan op de aloude heersersmanier van de Twentse baronnen n.l. door het aanleggen van een zwarte lijst. Wordt men op diefstal be- trapt, dan betekent dit allereerst direct ont- slag doch tevens ook, dat men minstens ge- durende drie maanden niet elders aan het werk kan worden gezet omdat de zwarte lijst wordt doorgegeven aan de andere fa- brieken. Zelfs voor kruimeldiefstallen komt men op die beruchte lijst en dit betekent dus in de praktijk, dat voor een soms kleine misstap van een arbeider, drie maanden lang zijn gezin aan honger wordt prijs ge- geven of voor hem het alternatief geldt om dan maar „zwart" te gaan doen. Welke opvattingen de heren fabrikanten hebben van hun machtspositie wordt wel het beste gedemonstreerd door het feit, dat men het Gew. Arbeidsbureau heeft verzocht deze zwarte lijst over te nemen, zodat deze arbeiders ook niet tijdelijk elders in een andere tak van industrie zouden kunnen worden geplaatst. Gelukkig heeft het arbeidsbureau dit geweigerd, doch het is wel een sterk tekenend staaltje. En dan verbaast men zich er nog over, dat er telkens weer van staking in de textielindustrie moet worden gesproken. Willen die arbeiders dan niet werken, wordt er dan zo dikwijls gevraagd. Dergelijke praktijken zijn voldoende om zelfs den nijversten werker tot weerstand te prikkelen en op deze manier worden de tegenstellingen tot het uiterste verscherpt zodat uiteindelijk, zoals dit al meerdere malen in de geschiedenis van de Twentse

textielindustrie is gebeurd, de bom plotseling barst en dan is het ach en wee.

Een krantenbericht viel ons dezer dage op. Tegen mevr. H. A. M.-B. te Enschede is proces-verbaal opgemaakt terzake valsheid in geschrifte en oplichting van het Districtbureau Verzorging Oorlogsslachtoffers. Oplichting, valsheid in geschrifte, dus moet er gestraft worden volgens de wet. Doch wat er achter zit, de reden en de oorzaak, daar bemoeit de wet zich niet mee. De man van de genoemde mevr. M. B. werd gedurende de bezetting door de Duitsers doodgeschoten. Zij bleef daar door met haar kind onverzorgd achter. Na de bevrijding kreeg zij uitkering als oorlogsslachtoffer zegge en schrijve f 19.50 per week. Commentaar op deze uitkering is feitelijk haast overbodig. Te veel om te sterven, te weinig om van te leven. Zomest daarvoor dan nog wekelijks een verklaring tekenen, dat zij naast deze inkom- sten geen andere had. Hoewel zij wel an- dere inkomsten had tekende zij toch weke- lijks de verklaring. Zij werkte n.l. in een textielfabriek. Zij moest wel werken voor zich en haar kind. Totdat dit uitkwam en het bovengenoemde proces-verbaal te slotte het gevolg was.

Herinnert U zich nog al die mooie woorden voor de Oranje-zender destijds? Men was vol bewondering voor de heldhaftige verzetsstrijd van het volk. En we behoef- den niet bang te zijn, doch dit verzet zou worden beloond en de slachtoffers zouden op een behoorlijke wijze worden onder- steund. Nu kan men verschil hebben over de opvatting behoorlijk of onbehoorlijk.

Wij zijn echter zo vrij de behandeling van de oorlogsslachtoffers onbehoorlijk te no- men en door het naar voren brengen van gevallen, als boven geschetst nog eens du- delijk te doen uitkomen, wat beloften van kapitalistische heersers waard zijn.

ADVIES AAN ONZE „VERWILDERDE" JEUGD.

In het Leidsche Dagblad van 9 Jan. '41 vonden we het volgende:

Een praatje voor de jeugd door de radio behelsde het verhaal van een optimistisch en 'n pessimistisch kikkertje die in een pan met melk waren gevallen. De laatste zei: „Dat is ons end", laat zich zinken en was dood. De eerste echter meende: „Je kunt nooit weten" en zwom op z'n kikkers, dus: trapte, trapte, trapte. Na een paar uur trappen was de melk boter geworden en klom ons kikkertje de pan uit, een lang en gelukkig leven tegemoet. „Ja, jongens", moraliseerde de verteller, „daar leer je maar weer uit, dat je nooit te vroeg moet opgeven; dus denk er om trappen maar, trappen, trappen, trappen, dan kom je wel terecht in het leven". Jong geleerd, oud gedaan.

De „moraliserende"-verteller vergat er bij te zeggen, dat „je in het leven terecht komt" alleen dan, wanneer je naar beneden trapt. Denkt daaraan, jongens!

Februari 1947

Prijs 15 cent

7e Jaargang No. 5

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS"

Redacteur:
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f 1.95 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam", postgiro 168797 te A'd m.

CLOSED SHOP

„De Vakbeweging" wijdt een artikel aan de „closed shop" in Engeland. Dit be- griep, dat letterlijk vertaald kan worden door „gesloten bedrijf", houdt in, dat een bedrijf gesloten is voor die arbeiders, die geen lid zijn van de vakbond, die een overeenkomst heeft aangegaan met den ondernemer.

Het begrip is niet nieuw. In Amerika wordt het systeem reeds lang toegepast. Daar kennen de werkgevers aan een van de twee grote verbonden van vakverenigingen het recht toe, onder uitsluiting van anderen, arbeiders te mogen „leveren" op de voorwaarden, die door de vakbond met den ondernemer zijn afgesproken.

De oorzaak van dit verschijnsel moeten wij teminste wat de Verenigde Staten be- treft, zoeken in de daar gegroeide bijzon- dere verhoudingen. Er zijn n.l. twee orga- nismen, die elkaar heftig beconcurreren. Zij trachten nu voortdurend elkaar vlie- gen af te vangen. Een van de middelen om arbeiders te „winnen" is nu de macht die zij bezitten te tonen, om iemand aan een baantje te helpen, een tweede verschil- punt met datgene, wat zich thans in Enge- land ontwikkelt, is het feit, dat er in Ame- rika a.h.w. drie machten zijn, die welis- waar vaak samenwerken (en hiertoe in de toekomst meer en meer gedwongen zullen zijn), maar toch ook nog hun we- derzijdse „invloedssferen" niet precies hebben afgebakend: de ondernemers, de staat en de vakbonden. In een land als Engeland, waar de leiding van productie door de staat geleidelijk wordt ingevoerd, zijn de laatste twee, staat en vakbond, eigenlijk één. De regering is er zelfs voor een groot deel samengesteld uit functio- nariissen van de vakbeweging. De „socia- listische" staat levert daar een - overigens zeer tamme - strijd tegen de ouderwetse ondernemers, die terugverlangen naar de goede, oude tijd van staatsonthouding in de productie. De vakbond, die zijn ideaal ziet verwezenlijken (de opbouw van een „geleide" maatschappij), is, ter doorvoer- ing van de plannen der regering, tegen- over de arbeiders als het ware de officiële propagandist en rustbewaarder.

„De Vakbeweging" streeft dan ook voor

Engeland naar verwezenlijking van de „closed shop"-gedachte, als afweer tegen de toename van de z.g. wilde stakingen. De afgelopen staking, die bij de vracht- auto-chauffeurs begon en zich snel over het gehele land uitbreidde, toonde over- duidelijk het gevaar aan, dat voor de staat en de autoriteit van de vakverenigingen gelegen is in dergelijke bewegingen, die volkomen aan de controle van de „offi- ciële" instanties, waaronder de vakbonden, een eerste plaats innemen, ontsnappen.

De redenering van de „arbeidersleiders" is nu als volgt: de arbeiders zijn ten dele aangesloten bij de vakbond. Deze doet zijn best om voor zijn leden en voor het „hele" volk een redelijke welstand te be- reiken. In de vakbond heerst „democratie" met andere woorden, de besluiten van de leiding kunnen door de leden worden aan- vaard of verworpen. De minderheid moet zich dan maar schikken. Degenen, die zo laks zijn, dat ze geen lid van de bond wil- lin worden, profiteren van wat de ande- ren presteren. Zonder dat zij contributie betalen, willen zij toch de voorrechten ge- nieten, die de „leiders" met zoveel moeite voor hun bond en zijn leden hebben weten te bereiken. Al te gek wordt het, wanneer zij dan ten slotte hiermee nog niet eens tevreden zijn en „wild" gaan staken. Daarom zou het heel goed zijn om alle arbeiders te verplichten lid te worden van een vakbond. Zij zijn dan mede-verant- woordelijk voor de op „democratische" wijze genomen beslissingen en zij dienen zich eraan te houden. De invloed van op- ruiende elementen zou dan niet meer in staat zijn de arbeiders van het goede vak- verenigingspad af te brengen.

Hoewel deze conclusie in „De Vakbewe- ging" nog niet duidelijk wordt getrokken, kunnen we er meteen wel aan toevoegen: de „democratie" eist dan ook, dat de lei-

ding (die immers langs de juiste weg is ge- kozen!) absolute gehoorzaamheid mag ei- sen en dat dus „wilde stakingen" verbo- den moeten worden.

De redenering, die hier wordt gevolgd, is wel zeer misleidend. In de eerste plaats is het waanzin om te spreken van „het hele volk", althans voor mensen, die van mening zijn, dat er in de maatschappij klassen zijn, d.w.z. groepen mensen, die eigen groepsbelangen hebben, die nooit in wezen gelijk kunnen zijn. Wel hebben we allemaal, de arbeiders zo goed als de bourgeoisie, belang bij b.v. een behoor- lijke straatverlichting, of laat ons zeggen, riolering. Maar in wezen interesseert het de bourgeoisie alleen maar, dat de arbeids- kracht van het proletariaat, dat voor haar de winsten opbrengt, zo groot mogelijk is. Daarvoor is riolering nodig, want zon- der deze zou de gezondheid achteruitgaan.

Zo zien we, dat een beroep op het „alge- meen belang" altijd in wezen huichelachtig is. Het gaat trouwens in de praktijk niet om dergelijke dingen als riolering en straatverlichting, maar om de fabrieken en landbouwbedrijven enz. Daar ziet ieder duidelijk de tegenstelling tussen den ar- beider en den kapitalist en zijn „hogere" medewerkers. Die tegenstelling nu wil de vakbondsleiding verdoezelen. Zij wil de arbeiders aanpraten, dat die tegenstelling eigenlijk niet bestaat, en dat zij waar zij dan nog al te duidelijk aan de dag zou tre- den, de zaak wel in het „algemeen belang" zal opknappen.

In de tweede plaats heerst er in de vakbond wel een soort democratie, zoals wij dat in het parlement kennen. Maar daaraan heb- ben de arbeiders niets. Deze „democratie" betekent de versluiering van hun machte- loosheid. In de vakbond is het door de leiders beheerste apparaat machtig ge- noeg om de arbeiders te dwingen.

Vanzelfsprekend is de overgrote meerder- heid van de arbeiders zich slechts zeer vaag bewust van haar werkelijke positie in de maatschappij.

Slechts een kleine minderheid is tot zelf- standig denken gekomen en doorziet de verhoudingen. Wanneer dan mensen, die hun beroep ervan hebben gemaakt om op de arbeiders door hun propaganda een sterke invloed uit te oefenen, hen met een daverende redevoering hebben overdon- derd (debat wordt meestal niet meer ge- voerd!), heet dat „democratie". En de ar-

Tegenstellingen

In Amsterdam, de goede oude stad, die naar het uiterlijk weinig geschonden is door de oorlog, in dat Amsterdam staat een huis. Een groot huis, met vele vertrekken, vele zalen. Het wordt niet veel bewoond, dat grote oude huis, maar de laatste maand is het bewoond. Schildwachters, uitgedost met bepluimde hoofddekseis, houden er de wacht. Soms ligt er een kostbare loper zo maar op de koude straatstenen. Dat is als hoge gasten, de bewoners van dit huis be- zoeken. Dan gliden geruisloos glanzende limousines voor, deftige bezoekers met hun dames stappen uit, en betreden de loper, verdwijnen in het Amsterdamse huis. De Engelse ambassadeur met zijn echtgenote, de ambassadeur van de Sovjet-Unie en zelfs de Sultan van Deli, in kleurig gewaad. Sommige mensen vergapen zich daar aan.

Eens op een dag betraden geen sierlijk ge- schoeide voeten de loper, maar doodge-

wone kindervoetjes zetten hun aarzelende schreden op dat deftige kleed. Het waren de kindertjes van „Wees een Zegen". De oorlogskindertjes. De allerarmsten, schre- ven de kranten. Wilde dit huis worden tot een symbool voor de opheffing der klasse- tegenstellingen, door binnen zijn muren de allerrijksten en de allerarmsten te ont- vangen?

Die opheffing was dan echter van zeer korte duur. De diplomaten gaan terug naar hun villas en zetten hun dobbelspel met het leven van miljoenen uitgebuitenen voort. De „arme" kindertjes gaan terug naar hun Tehuis en leren daar in ootmoed te knielen voor allen, die de maatschappij boven hen stelt. Omdat ze uit de goot op- geraapt zijn, wordt hun nederigheid en ge- willigheid om zich te laten exploiteren door de bezittende klasse met de paplepel inge- geven. Zo zijn zij voorbestemd om hun le- ven lang te ploeteren voor een zorgenbe- staantje en die anderen om de winsten op te strijken van hun gezwoeg en slaafsheid.

beiders, die hun goedkeuring hechten aan een voorstel van de leiding, hebben op „democratische” wijze een besluit genomen. Nog duidelijker blijkt de onjuistheid van deze stelling, als we bedenken, dat de leiding ook nog over andere middelen dan propagandistische beschikt, b.v. royerling van onwillige leden. In dit opzicht behoeven we maar aan de E.V.C.-leiding te denken.

De „democratie” geldt dus alleen voor de „ja”-stemmers. Wij hebben deze vorm van vrijheid ook in nazi-Duitsland kunnen bewonderen. Daar was ook iedere arbeider automatisch lid van het „Arbeidsfront”. Ieder mocht ook daar vrijelijk kritiek oefenen. Je mocht daar b.v. eerlijk voor je mening uitkomen, dat de koffie in jouw fabriekscantine slechter was dan die in een andere. Maar wanneer je b.v. opmerkte, dat de arbeiders onder het nationaal-„socialisme” uitgebuit werden en dat ze hier tegen in verzet moesten komen, dan werd je gauw naar een concentratie-kamp gebracht, omdat je als minderheid je tegen de door de meerderheid gekozen leiding durfde te verzetten.

Werkelijke democratie kan voor de arbeiders slechts gebaseerd zijn op hun organisatie als personeel van een bedrijf. Het artikel in de „Vakbeweging” vergeet uiteraard om de werkelijke konsekwenties van de doorvoering van de „closed shop”-plannen aan te geven.

Wij kunnen deze pas begrijpen, wanneer we denken aan de organisatie van de productie, zoals die in Engeland (en ook in Frankrijk en gedeeltelijk in Nederland en België) is doorgevoerd. De staat geeft in veel opzichten leiding aan de productie. De oude kapitalisten verzetten zich ten dele tegen de nieuwe ontwikkeling, omdat zij van de straffe concentratie nadelen voor zichzelf verwachten (een groter deel van de door de arbeiders voortgebrachte meerwaarde komt aan de staat en zijn bureaucratie ten goede), ten dele gaan zij er graag mee accoord. Dit laatste was b.v. het geval bij de mijnen, waar de eigenaars blij waren met de nationalisatie, omdat zij een zeer ruime schadeloosstelling kregen en bovendien toch niet in staat waren om de enorme kosten voor de noodzakelijke vernieuwing van het bedrijf zelf te dragen.

De ontwikkeling is echter niet tegen te houden. Want het oude privaat-kapitalisme is in het na-oorlogse Engeland onmogelijk geworden, juist zoals het dat in Duitsland in 1939 was. En evenals daar zien wij in Engeland hetzelfde verschijnsel: De kapitaalsgroepen, die zich willen verzetten, doen dit hoogstens zeer zwak. Wij zouden dit kunnen vergelijken met 'n bijna failliet fabrikant, die nog juist voor de ineenstorting een aanbod krijgt van 'n concurrent om zijn zaak met die van den ander samen te voegen tegen voor hem ongunstige voorwaarden. Hij zal ze moeten accepteren om de totale ondergang te voorkomen. De staat dwingt in Engeland de kapitalisten tot samenwerking om het faillissement voor allen te ontgaan.

Tegenover de arbeiders bevindt de staat zich echter in een andere positie. Zij zijn opgevoed in het geloof aan hun partij en vakbond en in een haast onbegrensd vertrouwen op de staat, wanneer die zich maar eenmaal in handen van „socialisten” zou bevinden. Dit is nu eindelijk het geval.

De verbazing over het feit, dat dit bereikt kon worden door alleen maar een hokje voor de naam van een „arbeidersleider” op het stembiljet rood te maken, maakte echter al spoedig voor teleurstelling plaats. Want de „socialistische” regering slaagde er niet in het lot van het proletariaat te verbeteren. De raaisoenen gingen omhoog, loonsverhogingen, welke tegemoet kwamen aan de gestegen kosten van levensonderhoud bleven uit, een kortere werkweek, nodig in verband met het opvoeren van het arbeidstempo, werd niet ingevoerd. Voor de arbeiders was er niet veel verschil tussen „socialisme” en het oude kapitalisme. Alleen de vakbond kreeg meer te vertellen dan vroeger. Maar ook deze liet, in plaats van te trachten iets voor de arbeiders te bereiken, hen jammerlijk in de steek.

Ten einde raad grepen de arbeiders naar het stakingswapen. Zij hanteerden het op steeds grotere schaal. Toch hebben zij zich ten slotte door de beloften van de vakbondsleiders laten inpalmen. Dezen waren hun dan ook - althans met woorden - een heel eind tegemoet gekomen. 't Blijkt echter, dat de beloften niet zo gemakkelijk worden vervuld als uitgesproken.

De vakverenigingsmannen hebben hun voorlopig doel echter bereikt. Zij hebben de arbeiders weer in de hand. Maar de gebeurtenissen hebben aangetoond, dat er maar weinig voor nodig is om de strijd weer te doen ontbranden, en dat niet alleen bij de levensmiddelenbedrijven, maar overal. Daarom kunnen de bonden zich niet tevreden stellen met dit voorlopige resultaat van hun onvermoeide werken. Juist de geweldige inspanning, die het hun kostte om de staking te breken, heeft hen gewaarschuwd.

Hun antwoord is dus: Maak het lidmaatschap verplicht voor iedereen arbeider! „Dwingt hen om in te gaan!” Toen in 't parlement over deze kwestie werd gesproken, merkte een liberaal op, dat doorvoering van deze „closed shop” een aantasting van persoonlijke vrijheid van den arbeider zou betekenen. „De Vakbeweging” wijst er evenwel op, dat het niet aanraadt, dat sommigen betalen om het dure vakbondsapparaat in stand te houden, terwijl anderen hun beurs dichthouden, hoewel het toch ook om hun belang (!!!) gaat.

Men schijnt voorlopig nog te aarzelen en de weg van de geleidelijkheid te willen volgen.

Maar het is duidelijk, dat het doel is, dat alle arbeiders gedwongen worden lid te worden van de vakbond. Vele „voortstrevende” werkgevers, aldus „De Vak-

beweging”, menen, dat het verplicht lidmaatschap heilzaam zal werken ten opzichte van de verstoring van de arbeidvrede. Hier komt de aap al heel erg zichtbaar uit de mouw van dit „arbeidersblad”. Een prachtige samenwerking van „voortstrevende” werkgevers, vakbonden en de als een welwillende vader toezien staat ten bate van het „algemeen belang”.

Wij zien hierin een typisch staaltje van neo-fascistische politiek. De arbeiders zullen moeten strijden, willen zij niet doorper in machteloosheid verzinken. De vijand is sluw, maar de Britse arbeiders hebben tijdens de laatste staking in elk geval getoond, dat zij hem kunnen doorzien.

HONGER EN SOCIALISATIE

De Britse democratisch-socialistische minister John Hynd, die verantwoordelijk is voor het beheer van de Engelse zone van Duitsland, heeft blijkens een artikel in het Vrije Volk, het een en ander omtrent de toestand van Duitsland gerapporteerd.

Onder meer wordt in dit rapport gemeld, dat er geen uithongering was in de gewone zin van het woord, maar dat de Duitsers beneden den hongergrens leefden. Hier en daar waren gevallen van halve uithongering en van langzame verhogering. We hebben niet geweten, dat er verschillende soorten van honger bestonden. In dit boeiend rapport wordt verder nog de nadruk gelegd, dat door het verstrekken van extra levensmiddelen aan de mijnwerkers al het mogelijke gedaan werd om de kolenproductie te verhogen en dat deze politiek vruchten begon af te werpen. Deze vruchten betekenen voor 't Duitse proletariaat „doodvriezen” en verhogering en voor de kapitalistische opbouw van de productiemiddelen in de democratisch-socialistische buurlanden verhoging van kolen en elektriciteitsimport. Minister Hynd heeft bovendien, als een klap op de vuurpijl, nadrukkelijk durven verklaren, dat de socialisatie van de Duitse industrie nog gestadig voortgang vindt.

Waaruit we dus zouden kunnen afleiden dat Z. E. onder socialisatie het organiseren van de uithongering verstaat.

BROCHURES

„Van Slavenmaatschappij tot Arbeidersmacht” f 0.90

„De Arbeidersraden” te deel f 1.25

Te bestellen bij de administratie of bij de bezorgers

Revolutie en Partij in Indonesië

Politieke Confrontatie (slot)

En onze vroegere beschouwingen over Sjahrir's „Onze Strijd” schreven wij, welke de voorwaarden waren, waaronder de indonesische intelligentsia, de macht in handen kon krijgen.

Deze maatschappelijke laag, die alleen door een beweging van arbeiders en voorop boeren aan de macht kon komen, heeft, en is gecentraliseerd apparaat nodig, waarmee zij haar gehele machtsgebied onder controle heeft. In deze technisch hoog ontwikkelde 20ste eeuw, is elke revolutie, die een algemene productie op de grondslag van de rentabiliteit tot resultaat heeft en zich baseert op overwegend feodale of nog primitievere sociale verhoudingen, genoodzaakt, de productie-krachten centraal te organiseren. Dit komt niet alleen voort uit de inmiddels voortgeschreden kennis van efficiënte organisatie van de maatschappij. Veel meer is de reden te zoeken in het feit, dat de revolutie plaats vindt in een reeds technisch perfectionneerd en steeds meer centraal georganiseerd kapitalisme. Binnen dergelijke verhoudingen kan 'n jonge revolutie zich alleen handhaven, als zij haar productie- en circulatieproces eveneens als 'n oorlogswapen organiseert. De maatschappelijke laag, die haar doorvoert, is door afkomst, sociale positie, sociaal inzicht en studie bepaald. Het is de klasse der intelligentsia. Zij is het, die het best, in overeenstemming met haar bijzondere belangen, de noodzaak van het economisch en politiek centralisme weet te formuleren. Zij kan 't doen, omdat zij in een dergelijke „koloniale” maatschappij de enige is, die het voor bovengenoemde oorzaken doen kan. En zij moet het doen, omdat de kleinheid van de groep een geïsoleerd bestaan alleen mogelijk maakt, indien zij zich als kaste, achter een eigen ideologie verschanst, organiseert.

De organisatie, waarin zich dit concreitiseert, is de partij. Veel markanter, dan de partij-ideologen van het bolsjewisme het ooit hebben geformuleerd, heeft Sjahrir dit gedaan.

„Teneinde alle krachten op te bouwen om onze revolutie doelmatig en goed georganiseerd door te voeren, moet de leiding vergeleken kunnen worden bij een legerafdeling, verschanst in een vesting van ideologie, die uitgerust is met grondige, nauwkeurige kennis en die zich verzamelt in een revolutionaire partij. Deze revolutionaire partij, ideologisch zuiver en theoretisch goed onderlegd, met een moderne, efficiënte organisatie, is noodzakelijk om de revolutie te leiden, dat wil zeggen: alle strijdbare maatschappelijke krachten te ordenen, de strategie en de tactiek voor de strijd te bepalen, de strijdmiddelen en wapenen te scheppen en te gebruiken. Deze revolutionaire democratische partij dient zo mogelijk te worden geleid door mensen, die geschoold

zijn in de revolutionaire strijd, die kennis en ervaring van revolutionaire strijdmethoden in de wereld hebben en die hun daden weten aan te passen aan gewijzigde omstandigheden. Het ledenaantal van deze partij behoeft niet groot te zijn, mits het maar bestaat uit een strijdbare, goed-gedisciplineerde groep, modern en efficiënt georganiseerd, met een klare ideologie en goed-gefundeerde kennis”. (Zie „Onze Strijd” blz 24 Soetan Sjahrir)

Sjahrir's woorden laten aan duidelijkheid niets te wensen over. Nergens is, voor zover ons bekend, de taak van de partij, als instrument van een intelligentsia om 't kapitalisme „menselijk” te maken (men noemt het echter meestal „socialisme”) zo scherp, getekend.

Een vergelijking met Lenin's Staat en Revolutie gaat in dit verband niet op. In dit geschrift immers probeert Lenin aan de hand van citaten van Marx en Engels en andere vooraanstaande Marxisten, zijn eigen opvattingen omtrent de organisatie van de revolutie te ontwikkelen. Zoals bekend is hij echter in een duidelijke omschrijving hiervan niet kunnen slagen. Neemt hij eensdeels 'n voorbeeld aan de Commune van Parijs, anderdeels formuleert hij, in strijd met Marx' latere opvattingen, de proletarische revolutie als een aan de macht gekomen proletariaat, dat 't bedrijfsleven organiseert, zoals het door de staat georganiseerde postwezen.

Dat daarbij een overeenkomstig georganiseerd politiek centralisme behoort (en dus een liquidatie van de arbeidersraden) alsmede de vorming van een partij, die de staat als politiek-economisch instrument controleert, is duidelijk. Om het economische centralisme immers mogelijk te maken moeten wetten worden gemaakt, die in overeenstemming zijn met de organisatie van de productie en consumptie. En voor de handhaving van de wetten is de partij, het politiek instrument der intelligentsia, nodig. Tot dit inzicht is Lenin, als consequentie van zijn in „Staat en Revolutie” ontwikkelde denkbeelden, in de brochure zelf niet gekomen. Sjahrir echter, menende, dat het „politieke systeem” van Rusland gebaseerd is „op de beginselen van een socialistische economie”, gaat iets verder. Openlijk spreekt hij uit, dat de partij de revolutie moet leiden..... „dat wil zeggen: alle strijdbare maatschappelijke krachten..... ordenen, de strategie en de tactiek voor de strijd..... bepalen, de strijdmiddelen en wapenen..... scheppen en..... gebruiken.”

Nergens echter spreekt hij uit, in elk geval formuleert het niet als zodanig, dat een dergelijk politiek instrument tot 'n machtsuitoefenend en daarmee zelfstandig controle-uitoefend apparaat zich moet ontwikkelen. Tot deze doelstelling, die de consequentie zou zijn van zijn opvatting, komt hij evenmin als Lenin in zijn brochure niet. Veel meer ziet Sjahrir een ande-

re, „de democratische” regeer-methode.

„Zo spoedig mogelijk moet het gehele regeeringsapparaat gedemocratiseerd worden, zodat het gehele volk in het landsbestuur wordt ingeschakeld. Dit kan gemakkelijk geschieden door vertegenwoordigende lichamen in het leven te roepen overal, waar dat noodzakelijk is, dus van de dorpen af tot in de top van de regering toe. Alle bestuursapparaten dienen zo spoedig mogelijk op de democratische grondslag te worden gebracht, opdat de kloof, die tot nu toe de massa van het bestuur scheidde, wordt gedempt. De oude bestuursambtenaren kunnen voorlopig werk vinden als adviseurs bij de hervorming in hun diverse gebieden, of wel tewerkgesteld worden op kantoren, bij het politiewezen, bij agrarische zaken, enzovoorts. Wanneer het nieuwe regeeringsapparaat is gevormd, zullen de wanordelijkheden hun bestrijding vinden in eigen boezem, dat wil zeggen in de dorpen zelf, terwijl de regering een apparaat krijgt, dat kan worden gebruikt om de democratische revolutie door te zetten in de economische en sociale structuur van de desa. Op deze wijze krijgen wij 'n middel, om onze maatschappij van de grond af, dat wil zeggen vanuit de desa- te reorganiseren; alle idealen tot vernieuwing van onze maatschappij kunnen van daaruit worden verwezenlijkt.”

(„Onze Strijd” blz. 25. Soetan Sjahrir.)

De tegenstelling tussen de moderne regeer-methode (met de partij als politiek machtsmiddel en centrum van georganiseerde macht) enerzijds en de ouderwets liberale anderzijds, schijnt Sjahrir zich blijkbaar niet bewust te zijn. Vreemd kan dit ons overigens ook niet wezen. Het komt voort uit de positie van deze nationalist zelf. De praktijk immers, dat deze jonge klasse van intellectuelen gegrepen is door de ellende en vertrapping van de arme massa's en strijdbaar is geworden door de achteruitzetting van haar groep. Daardoor komt zij tot opvattingen, waarbij naar haar mening, de schoonste idealen, de drijfkrachten worden van haar handelen. Wat zij dan wil is de consequente doorvoering van de burgerlijke democratie, omdat zij zich ondanks alle verschillen voelt als de erflater van deze andere jonge klasse, die in de 18de eeuw de mensenrechten heeft geproclameerd.

„De grondwet, die nog niet helemaal democratisch is, dient te worden gewijzigd in een zuiver democratische grondwet, waarbij moet worden uitgegaan van het principe, dat alle staatsinstellingen gefundeerd moeten zijn op de grondrechten van het volk, te weten: vrijheid van denken, van spreken, van godsdienst, van schrijven, bestaanszekerheid, het recht op onderwijs, het recht om deel te nemen aan de vorming en het bestuur van de staat, actief en passief kiesrecht voor alle bestuurslichamen.”

(„Onze Strijd” blz. 23 en 24. Soetan Sjahrir.)

(Vervolg op pagina 4)

De muur is dik (1)

Toen wij gedurende de kerstdagen ons te midden van de Antwerpse stakende dokwerkers bevonden, merkte één van de stakers op: „We moeten een muur doorbreken. Maar dat's niet zo'n dunne. Dat's een heel dikke, zulle! Want die muur dat's bekans alles: de patronen en de vakbonden; de partijen en de regering en tenslotte ook de polities.”

Hij had gelijk. En daar stonden ze dan allen met elkaar, de stakers, verlaten en bestreden zelfs door alles waar ze eens op hadden vertrouwd.

Het was inderdaad een dikke muur. Ze stonden er voor, hardnekkig, rusteloos en toch eigenlijk zonder actie. Met de armen naar beneden en in de hoofden een stemming van: „alles wel in elkaar te willen rammen”. Maar, zoals gezegd, ook de polities was present en... de soldaten.

Het beeld van die Antwerpse stakers, hun vernietigd vertrouwen, hun verzetswil zonder doorzicht en organisatorische kracht, is eigenlijk het beeld van de gehele arbeidersklasse nu. In de gehele klasse: wantrouwen, misnoedigheid, gebrek aan echte klassenstrijd-organen en toch... onwil om zich te onderwerpen aan de steeds erger wordende uitbuiting.

Hoe komen we die situatie te boven? Die vraag is niet voldoende beantwoord door de belofte er tegen te zullen strijden en moed en vertrouwen te wekken. Immers, andere vragen dringen zich daar-

(Vervolg van pag. 3)

In de theorie kan het ideaal wel richtinggevend zijn, maar in de strijd moet worden gehandeld. Men wordt dan gedwongen te werken in een milieu en onder verhoudingen, waarbinnen krachten werkzaam zijn, die de leiders niet beheersen, in tegendeel waarin zij slechts één der vele werkzame factoren zijn.

Met inachtneming van de steun van het buitenlandse kapitaal krijgt een dergelijke klasse daardoor de functie het op dat moment maatschappelijk mogelijke door te voeren. Maar daardoor wordt zij vaak tot dingen aangezet die zij zelf niet wil, b.v. het dreigen met vreemde troepen tegen de eigen bevolking, hoe „smadelijk” men dit ook vindt.

In Sjahrir's brochure komt tot uitdrukking het innerlijk conflict van de kapitalistische maatschappij, waardoor aan de éne kant miljoenen massa's op revolutionaire wijze op een hogere trap van maatschappelijke ontwikkeling worden gebracht, maar aan de andere kant tot strijd, inzicht en organisatie komen door de verwoestende werking van dit altijd naar winst hongerend stelsel zelf. In dit conflict speelt Sjahrir de rol van den leider, die de strijd der massa's tot op zekere hoogte wil ondersteunen tegen het buitenlands kapitaal, maar zelfs onder deze beperking dit niet kan, omdat zijn eigen klasse-positie hem dit verhindert.

bij op. Een daarvan is: „hoe komt het proletariaat in een hoog ontwikkeld kapitalisme in die situatie? Wat is toch de oorzaak daarvan? „En dan volgt 'n nieuwe vraag: hoe komen we, na kennis gekregen te hebben van de toestand, over dit, de actie belemmerende punt heen?”

Er zijn kameraden, ook onder revolutionairen, die gebonden aan oude formules en theorieën, tenvolle vrede hebben met de ontwikkeling van de gebeurtenissen. Er zijn er onder hen, die geestdrift kennen of voorwenden ten opzichte van de bestaande organisatie- en strijdvormen. Organisaties en strijdvormen, die zich feitelijk in niets onderscheiden van die uit het verre verleden. Die voldaanheid constateren we zelfs, wanneer dit alles nog maar een karikatuur is van dat uit 't voor goed voorbijgelede. Anderen zijn er, die menen een ernstig onderzoek naar de ontwikkeling van het kapitalisme niet nodig te hebben, omdat hun idealen van gerechtigheid of naastenliefde eeuwig dezelfde blijven en zij afkerig zijn, van een historisch-materialistische maatschappij-beschouwing.

Dringt het tot die allen wel door, hoe groot verschil er ondanks (ons inziens juist „door”) de verdere ontwikkeling van het kapitalisme is, in de reacties van de arbeidende massa's na de eerste en na de tweede wereldoorlog? Zien ze dit ernstige verschijnsel wel in zijn grote omvang?

Wat is daarvan de oorzaak? Het is niet te verklaren uit een geringer geworden klasse-bewustzijn bij de arbeiders zonder meer. En ook, de anti-kapitalistische geest is, naar het o's voorkomt, niet geringer geworden. De teleurstelling over de uitkomsten van de Russische en Duitse revoluties kan ook niet zonder meer als oor-

zaak worden aangemerkt.

Niet, dat we de betekenis van dit laats willen ontkennen. Maar afgezien van het feit, dat dit de meer gewone economische acties van de arbeiders die direct voortvloeien uit de maatschappelijke verhoudingen, niet zo zouden kunnen beïnvloeden, zou dan die teleurstelling in ieder geval veel dieper moeten worden doorgeschouwd.

Wie volgens schablonen de Duitse of de Russische revolutie zou willen herhalen zou toch in ieder geval de vraag worden voorgelegd: „hoe kon op de „democratische” revolutie in Duitsland zo spoedig het totalitaire fascisme volgen?” En... „hoe kon op de glorierijke Russische proletarische revolutie, zo spoedig de alle beheersende macht van een bureaucratie volgen?”

Bovendien komen we dan ook voor de vraag te staan: „hoe het komt, dat na de tweede wereldoorlog in vrijwel alle landen zowel op economisch als op politiek terrein zoveel fascistische verschijnselen te constateren zijn.

Noch in Duitsland, noch in Rusland werd het proletariaat werkelijk bevrijd. De burgerlijke democratie wordt overal meer en meer aftands en fascistische tendenzen zijn overal duidelijk te constateren. De muur bleek in de toenmalige verhoudingen en voor de toen gebezigde middelen te dik om doorbroken te worden en 't proletariaat het land der vrijheid te doen betreden. Ja, de muur lijkt zelfs dikker geworden.

Onder die omstandigheden is het in het geheel niet verwonderlijk, dat de arbeiders gaan twifelen aan de mogelijkheden en gaan weifelen in hun optreden. Dat zij toch telkenmale opnieuw tot verzet komen is eer een bevestiging van de juistheid van de historisch-materialistische maatschappij-beschouwing, die het onvermijdelijke van

de klassenstrijd vaststelt.

Er is dus voor pessimisme weinig aanleiding. Tenzij.....

Telkenmale wanneer de arbeiders in deze tijd, dan hier en dan daar, in verzet komen pakken, ze de zaken met een vaak prachtig enthousiasme opnieuw aan. Maar meesttijds onder toepassing van de oude bekende methoden en oude vormen van organisatie. En haast altijd weer volgt de nederlaag.

Geen aanleiding tot pessimisme, tenzij de oude strijdvormen niet meer deugen en... de arbeiders zich geen nieuwe methoden zouden eigen maken.

Talloe tekenen wijzen er op, dat het tot de arbeiders doordringt, dat de oude strijdwijze niet meer deugt, dat ze geen vertrouwen meer bezitten in hun oude organisaties, partijen zowel als vakbonden. Maar telkenmale vallen ze weer terug of laten zich het initiatief door partijen en bonden uit de handen nemen. Ze kennen nog niet de nieuwe maatschappelijke verhoudingen en omdat ze die nog niet kennen, weten ze er ook nog geen weg mee.

Ook die moeten worden geleerd.

In de opgangperiode van het kapitalisme was het hoogste ideaal van de bourgeoisie de vrije concurrentie en dat gold ook voor de arbeidsmarkt. Numeriek was toen de arbeidersklasse nog veel zwakker dan nu en zij was met vele vezelen nog met het klein-burgerdom verbonden. In die tijd ging de arbeidersbeweging mede daardoor uit van de gedachte, dat door geleidelijke machtsovername sociale en politieke veroveringen zouden kunnen gemaakt worden en de partij een stijgende invloed ten gunste van de arbeiders zou kunnen veroveren. Eens zou langs die weg de arbeiderspartij de macht in de staat verkrijgen en geleidelijk het socialisme door de staat als gemeenschapsorgaan, kunnen verwezenlijken.

Het kon niet anders of in die tijd moest het reformisme met haar „aantoonbare bewijzen” het pleit winnen van hen, die vasthielden aan internationalisme en onverzoonlijke klassenstrijd, van hen die vasthielden aan de gedachte van revolutionaire machtsverovering.

Zo werden vakbeweging en politieke partij steeds meer op hervormingsarbeid ingesteld. De revolutionairen in de arbeidersbeweging, schijnbaar door de geleidelijke doorvoering van sociale wetgeving enz. in het bloeiende kapitalisme in het ongelijk gesteld, bleven roependen in de woestijn. Ondanks haar internationale verbanden werd de sociaal-democratie steeds meer nationaal ingesteld.

De gevolgen bleken in het bijzonder bij het uitbreken van de eerste wereldoorlog in 1914. Uitgezonderd in die landen, waar het kapitalisme nog niet tot grote ontwikkeling was gekomen, (Italië en Rusland), namen partij en vakbeweging plaats in het nationale front. De staats-socialistische idealen werden opgeborgen tot na de oorlog. Eerst moest immers de staat zelf van de dreigende ondergang worden gered. Als reactie op dit voor grote groepen arbeiders toch teleurstellende gedrag, van vakbeweging en partij en onder invloed van de Russische revolutie, groeide in en direct na de oorlog in de arbeidersbeweging de revolutionaire stroming. Zo groeide in en direct na de oorlog de opvatting, dat de arbeidersklasse door middel van de arbeidersraden, doch onder leiding van de revolutionaire partij, de burgerlijke staat met geweld moest veroveren, of wat praktisch op hetzelfde neerkwam, de burgerlijke Staat moest vernietigen en een proletarische staat moest vestigen.

Deze opvatting sloot ten dele aan op datgene wat de burgerlijke revolutie destijds te zien had gegeven. Deze immers had in

hoofdzaak ten doel gehad het vestigen van de politieke heerschappij in de Staat, van de reeds tot economische macht gekomen bourgeoisie.

Na de vernietiging van de burgerlijke Staat onder leiding van de proletarische partij, vormt zich direct eveneens onder leiding van de partij de nieuwe proletarische Staat. De oude regerings-departementen zouden wellicht andere namen verkrijgen, maar de Staat zou als proletarische Staat herrijzen. En hoewel men, vooral onder druk van de overal spontaan in de bedrijven groeiende arbeidersraden, sprak van de „almachtige raden van arbeiders en soldaten” was de hele praktijk gericht op een beheersing van die nieuwe staatsmacht door de proletarische partij.

Zodra mogelijk, dat is de praktijk geweest, werden overal, zowel in Duitsland als Rusland, de raden tot onmacht gebracht.

De praktijk heeft bewezen, dat de macht van de arbeidersraden, de macht dus van de arbeidersklasse, niet verwerkelijkt kan worden, indien de Staat en zijn onvermijdelijke bureaucratie blijven bestaan. Zij heeft te zien gegeven, dat de loonslavernij en de productie om de meerwaarde voor de arbeiders onder die omstandigheden niet wordt beëindigd en dat de leiding van de partij of partijen betekent: de heerschappij van kapitalisme en bureaucratie. Onze ervaringen zijn verder gegaan. De ontwikkeling van het kapitalisme brengt met zich mede, dat overal de Staat zich bezig gaat houden met de organisatie van het economische leven. Overal waar genationaliseerd of gesocialiseerd wordt, vindt dit plaats overeenkomstig de eisen van de kapitalistische ontwikkeling zelf en blijft de productie gebaseerd op het rentabiliteitsprincipe, op de loonslavernij en dus n productie om de kapitalistische meerwaarde. Zo kunnen wij, noch in de West-Europese Planpolitiek, noch in de Russische economische politiek, socialisme of de weg naar het socialisme erkennen.

En zo gezien, is het niet zo onverklaarbaar, dat ook de officiële kommunistische partijen bereid zijn in West-Europa mede te werken aan de Staats-plan-economie in deze landen.

Afgezien van de gedachte aan de geweldadige omwenteling van de Staat, is er in wezen niet veel verschil in de economische politiek van de kommunistische en sociaal-democratische partijen. De ene oriënteert zich op het Angel-saksische blok, de andere op Rusland en zijn satellieten in de strijd der imperialismen.

Beide richtingen willen een deel van de staatsmacht, liefst de gehele staatsmacht. Maar beider politiek is gericht op kapitalistisch herstel ten koste van de arbeiders. En het is duidelijk te zien, hoe te deze zake ook de Trotskisten van hetzelfde hout zijn gesneden. Bij de parlementsverkiezingen die het vorige jaar in België zijn gehouden, hieven zij de leuze aan: „een gecombineerde arbeidersregering.” Alsof hun goede wil in dit geval ook maar iets zou kunnen veranderen aan het feit, dat de Staat 'n instrument is van de burgerlijke heersende klasse. (Wordt vervolgd.)

GREPEN uit de Rionaire Literatuur

worden, dan hebben wij wapens. De gezondheidsdienst is slecht te spreken over dit kamp. En de regering is er niet voor, dat er ongekeurd vlees vervoerd wordt. De burgerij verlangt orde en rust. En 't is natuurlijk niet uitgesloten, dat wij om troepen zullen vragen, als wij ze nodig hebben.

Mac stond op en keek naar buiten. Het werd al avond. Het kamp was rustig, want alle mannen stonden stil naar London's tent te kijken. Hij keerde in de tent terug. „Steek de lamp aan, London. Ik wil dezen vriend der mensheid een paar dingen vertellen.”

Toen ging hij vlak voor Bolter staan, een vastbesloten grins op zijn gezicht. „Hoor es, Sonny Boy”, zei hij. „Jij hebt nou wel een grote mond, maar ik weet, dat je het al die tijd wel in je broek had kunnen doen. Ik geef toe, dat je alles kunt doen, wat je gezegd hebt, maar kijk nou es wat er dan gebeurt. Jullie gezondheidsdienst heeft de tenten in Washington verbrand. En dat was één van de redenen, waarom de arbeiders niet op Hoover hebben gestemd. In San Francisco hebben jullie de Vrijwillige Burgerwacht er bij gehaald — en bijna de hele stad raakte op de hand van

bezittingen te beschermen, en wij zullen het doen ook. Ik heb geprobeerd, als man tot man met jullie te praten, maar je wilt niet onderhandelen. Van nu af aan zijn de wegen geblokkeerd. Samen-schelingen zijn verboden. Er zal gepatrouilleerd worden; als het nodig is door duizend man..... Met behulp van politietroepen doen de werkgevers een poging, de staking te breken. Zij dienen een aanklacht in wegens het „betreden van verboden terrein” (het kamp, waar de stakers wonen, staat in één der boomgaarden) en eisen, dat het kamp binnen een dag ontruimd zal zijn. Om aan deze eis kracht bij te zetten, komt er een zwaar-beman-de pantserwagen met machinegeweren en handgranaten naar het kamp. De commandant deelt mede, dat hij het kamp zal bombarderen, als de mannen vóór zonsopgang niet weg zijn. London antwoordde: „Het betreden van verboden terrein geeft u niet het recht, iemand neer te schieten”. „Dat misschien niet, maar verzet tegen een politie-agent in functie wel. Luister nu goed: morgenochtend vroeg komen er tien wagens zoals deze, met honderd man. Elke man heeft een geweer en vijf handgranaten. Je hebt tot zonsopgang de tijd om over de grens te komen. Dat is alles. De stakingsleiders zijn van mening, dat er door-gevochten moet worden. Als er oorlog is, vallen er in elke slag doden en gewonden. Dit is een eerzame oorlog. Zij vinden echter de verantwoordelijkheid, om dit de stakers — meest politiek ongescholden — aan te rekenen, zeer groot.

(Wordt vervolgd)

Een half ei beter dan een lege dop (2 Films)

Het halve ei.

Het is niet meer dan billijk, in verband met wat wij vroeger over de Amerikaanse filmindustrie schreven, dat wij nu een goed woord zeggen over „The watch on the Rhine“ (DE ONTEMBAREN), daar men tenminste getracht heeft, hierin iets weer te geven van de strijd tegen het fascisme, zonder deze alleen maar te gebruiken als middel om de spanning van 'n sterk verhaal te verhogen, zoals dat helaas bij vele andere producten het geval was, die in wezen niet afwaken van gewone sensatie-films, doch waarbij het onderwerp, zoals spionage, het onttraadselen van een moord, of het opsporen van een dievenbende, op de gangbare manier behandeld werd, met dit verschil dan, dat de tegenstanders, de schurken dus, die het onderspit hadden te delven, Duitsers waren - let wel, niet noodzakelijkerwijs fascistisch - en de edele mensen b.v. geallieerde officieren, of politie-inspecteurs.

In de „Watch on the Rhine“ is niet naar deze goedkope effecten gestreefd en daarom doet deze film voor onze afgestompte zenuwen soms wat saai aan. De hoofdpersonen zijn: een Duitse emigrant, die lang voor de oorlog reeds illegaal werkte, in Spanje vocht, enz., en zijn aangegetrouwde, Amerikaanse familie uit de goede middenstand. Het verhaaltje doet er niet zoveel toe. De hoofdzaak is, dat de makers van deze film althans geprobeerd hebben, de innerlijke noodzaken van de strijd tegen het fascisme bloot te leggen. Dat zij hierin, naar onze opvatting, niet altijd voor 100% slaagden, zal wel daaraan liggen, dat zij deze strijd in hoofdzaak uit de theorie kenden, terwijl zij misschien ook enige concessies aan de

filmkeuring hadden te doen. Zo durfde men het op een bepaald ogenblik niet aan, de voor ons logische conclusie te trekken, dat strijd tegen het fascisme een onderdeel van de klassenstrijd is, hoewel te kennen werd gegeven, dat de kas der illegale organisatie, die de anti-fascist vervoert, door de „armsten uit alle landen“ bijeengebracht is.

Er werden veel goede dingen gezegd. De meeste ervan waren wat vaag-idealistisch, bleven hier of daar onderweg steken en drongen - bewust of onbewust - niet diep genoeg tot de kern der aangesneden problemen door, maar toch mogen wij ons, gezien de lawine van onnozele vermaaksproducten, die geregeld over ons wordt uitgestort, over deze film reeds verheugen. Beter een half ei dan een lege dop.

In sommige recensies werd de „Watch on the Rhine“ juist afkeurend als „sentimenteel“ betiteld. Dat kan het juiste bezaar er tegen toch niet zijn. Er is vals en echt sentiment. Waren „Brief encounter“ en „Mannen en muizen“ soms niet sentimenteel? Toch werden zij, eenstemmig door de pers geprezen en trokken wekenlang volle zalen, gelukkig, want ook uit het succes van deze films blijkt, dat het publiek heus niet alleen naar sensatie, sterke verhalen en verdraaiing der werkelijkheid - zoals b.v. in de „Zevende Sluier“ - snakt.

De lege dop.

„Het onzichtbare leger“ wordt aangekondigd als een nieuwe Deense verzetsfilm. Deze is geheel volgens het thans reeds beproefde recept bereid. Hoofdschotel: de romantiek van het verzet, tot

uiting komend in zijn invloed op het privéleven en, als hoogtepunt, in een aanslag op een fabriek. Romantiek en sensatie dus. We treffen hier dezelfde vaagheid omtrent de drijfveren van het verzet aan als in de „Rode Aarde“. Het is jammer - sfeer en spel waren dikwijls uitstekend - dat men deze film niet op een hoger peil heeft weten te brengen. Er maant eigenlijk zo weinig aan, en toch juist dat, waar 't op aankomt, namelijk een bindende gedachte in de opzet.

Wel wordt ons getoond, hoe de Denen zich verzetten tegen het geweld der Duitse bezetting, maar niet waarom zij 't doen. Ja, de hoofdpersoon schijnt het tenslotte te doen, omdat hij met de vrouw van zijn verongelukten vriend heeft geslapen, maar dat kunnen wij toch moeilijk ernstig opvatten. Het is geen steekhoudend, wel een gevaarlijk motief!

Wel wordt - vrij nadrukkelijk - in beeld gebracht, hoe arbeiders en directieuren eensgezind tegen hun gezamenlijken onderdrukker optreden, hoe standsverschillen, dus de klassenstrijd, is opgeheven maar het tijdelijk karakter van deze vrede wordt niet ontleed, noch wordt getoond, waarom de hoop van velen, dat deze tussenfase het begin van het eind van de klassenstrijd zou zijn, niet in vervulling kon gaan.

Dit is het belangrijkste aspect van het illegaal verzet tegen het fascisme geweest, doch wij hebben nog geen verzetsfilm gezien, uit welk land ook - noch verzetsliteratuur gelezen - die deze koe bij de horens heeft durven vatten. En zeker „Het onzichtbare leger“ niet.

Wij hebben nu behoefte aan films, die tonen, dat het fascisme niet verslagen is, doch nog leeft, die er op wijzen waar het leeft, en waar het bestreden moet worden. Wie geeft ze ons?

broken naar aanleiding van een loonconflict.

Trouwens, hoe het met het opstellen van de minimum-eisen is gegaan waarop tenslotte een compromis tot stand is gekomen, vermeldt een correspondent uit Antwerpen in het blad „Van onder op“.

„Op 2 Jan. '47 verschijnen de B.T.B.-leiders weer ten tonele en weten het zo te schikken, dat zij een vergadering beleggen tezamen met 100 à 150 havenarbeiders, zonder de anderen daarin te kennen. Zij schikken het zodanig, dat zij uit deze vergadering met een gedeelte der arbeiders direct met de onderhandelingen met de patroons beginnen. Zij hebben een door hen geformuleerd minimum-eisen-programma, dat wanneer men de patroons kan bewegen dit aan te nemen en de arbeiders om aan het werk te gaan, gevolgd zou worden door besprekingen in de Paritaire commissies inzake de verdere grieven en eisen der arbeiders.“

Terecht constateert de schrijver met ons, dat de partijen en vakbewegingen alleen daarom de leiding van de staking in han-

Is kunst een kwestie van smaak

In verband met de opmerkingen, die we van verschillende zijden te horen kregen naar aanleiding van ons artikel over „The Ramblers“ in no. 50 van Spartacus, scheen het ons noodzakelijk in ons blad meer aandacht te besteden aan de verschillende kunstvormen, zoals wij die kennen en hun plaats die ze in onze samenleving innemen. Het was opmerkelijk, dat de meningen over onze opvatting van datgene wat „The Ramblers“ brengen, zo van elkander verschilden. Velen onderstreepten onze opvatting geheel, anderen vonden dat „Spartacus“ buiten zijn boekje gegaan was, omdat kunst een kwestie van smaak zou zijn. En dat ieder het recht had zich op zijn wijze te amuseren.

Laten we beginnen met te constateren, dat weliswaar iedereen het recht heeft zich op zijn wijze te amuseren, maar dat niemand daartoe in staat is. Om de eenvoudige reden, dat ten eerste, de wijze waarop hij zich amuseert in nauw verband staat met de geldmiddelen, waarover hij de beschikking heeft en ten tweede, dat men alleen van datgene genieten kan, waarvan de heersende klasse ons toestaat te genieten. Er is nu eenmaal een filmkeuring, een radio-controle-commissie en verder kan de regering de opvoering van bepaalde toneelstukken verbieden, zoals ze voor de oorlog het toneelspel „Huwelijken worden in de Hemel gesloten“ verboden heeft. En Erik Mann's „Pfeffermühle“, nadat dit gezelschap twee jaar voor het Nederlandse publiek was opgetreden de toegang tot ons land ontzegde.

Nu, wat de kwestie van smaak betreft. Daar is het al heel eigenaardig mee gesteld. Als we die kwestie van smaak nu niet dadelijk betrekken op de kunst, maar eerst eens op de mode, dan weten we allemaal, dat de kleren, die onze overgrootmoeders in het jaar 1830 mooi vonden, wij nu niet meer zouden willen dragen, omdat we ons daarmee belachelijk zouden maken. Dat geldt zowel voor heren- als voor damesmode. Hier zien we dus heel duidelijk, dat de kwestie van smaak niet zo geheel individueel en zelfstandig is, als ze wel lijkt, maar dat ze samenvalt met be-

den hebben genomen omdat deze meer en meer zich in de richting van zelf-activiteit begon te bewegen. En ze zijn daarin wederom geslaagd. De reactie lacht, allen zijn opgelucht dat de staking weer verleden tijd is, doch een stuk arbeidersstrijd is voor de zoveelste maal weer verloren.

Doch wie het laatst lacht, lacht het best. De weg naar het doel leidt via nederlagen, hele en halve overwinningen uiteindelijk toch naar de eind-overwinning. Ieder stuk strijd is een les voor een volgende maal. En de uiteindelijke lering voor de arbeidersklasse zal toch zijn, dat men het een volgende maal beter dus... zelf zal moeten doen.

paalde tijdperken. Wie van de mannen zou het in zijn hoofd halen om schoenen met gespen, dunne kousen en een kuitbroek te dragen, zoals de mannen omstreeks 1600 deden? Trouwens, de klederdrachten hingen ten nauwste samen met iemands levenswijze en levensstandaard. Kijk maar eens naar de oude schilderijen. Terwijl de adellijke heren bepoederde pruiken met strikjes droegen, hadden de handwerkers lieden hun natuurlijke haardracht en terwijl de adel gekleed liep in zijde, droeg de „gewone man“ meestal een eenvoudig buis en broek van sterke, bijna onverslijtbare stof. Zoals de smaak van de mensen omtrent de wijze, waarop zij zich kleden in de loop der tijden verandert, zo veranderen ook de opvattingen omtrent het kunstgenot. Weliswaar worden kunstuitingen uit vroegere tijden nog steeds gewaardeerd en voelt niemand zich belachelijk als hij met welbehagen luistert naar de muziek van een zeventiende-eeuwse componist, maar de moderne kunstenaar geeft ons toch heel iets anders en hij wordt door het publiek ook anders gewaardeerd dan zijn voorganger. Het materiaal waarmee hij werkt is veranderd, en zijn omgeving, waaruit hij zijn onderwerp put, is ook anders geworden. Dat treedt weer duidelijker bij schilderijen aan het licht, dan bij muziek. Maar toch geldt het ook voor muziek. Werd vroeger hoofdzakelijk voor een elite gecomponeerd, de heden-daagse componist maakt zijn schepping praktisch voor iedereen. De radio brengt n.l. de muziek onder de massa. En hier komen we meteen weer terug op de kwestie van smaak. Onze smaak wordt niet individueel gevormd, maar massaal. Want onze meningen en denkwijzen worden massaal beïnvloed. Zoals de producten in series van elkaar precies gelijkende producten de fabriek verlaten en op de markt gegooid worden, zo worden de meningen in series gefabriceerd door de tijdschriften, films en radio. Een boek, dat aangekondigd wordt als „best-seller“, het boek dat „iedereen“ leest, wordt door „iedereen“ mooi gevonden. De mens, werkend op kantoren, in warenhuizen, werkplaatsen, is slechts een klein onderdeelje van een groot mechanisme. In zijn werk komt het op zijn persoonlijke mening niet aan. Hij moet zich aanpassen in het geheel, terwijl hij voor dat geheel geen enkele verantwoordelijkheid draagt. Hij kan er ook geen verantwoordelijkheid voor voelen omdat zijn werktuigen niet van hem zijn en hij evenmin iets te zeggen heeft over de producten, die zijn bedrijf verlaten.

De moderne mens is bang voor verantwoordelijkheid. Dat uit zich op allerlei gebied, ook op het gebied van de meningsvorming omtrent datgene wat mooi is en wat niet. Een mening, die afwijkt van de algemeen geldende, durft hij zich niet te veroorloven. n Film, die „iedereen“ mooi vindt, moet hij perse gaan zien en perse ook mooi vinden. Net zo gaat het met zijn

lectuur. Iedereen las b.v. de trilogie van Gullbransen „Eeuwig zingen de bossen“ of „De klopp op de deur“ van Ina Boudier Bakker. En zo zijn er talloze voorbeelden. Het feit dat in de kapitalistische maatschappij alles tot waar geworden is, geldt ook voor de kunst. Het maken van reclame, aan de warenproductie verbonden, heeft ook op het gebied van de kunst zijn invloed. Handige managers en uitgevermaatschappijen weten door het maken van goede reclame onze mening en smaak te beïnvloeden. Zo zien we, dat dat de kwestie van smaak, helemaal geen op zichzelf staand iets is en smaak geen persoonlijke eigendom, maar dat ze gebonden is aan maatschappelijke factoren.

Het is niet toevallig dat de muziek, zoals de Ramblers die brengen, eerst de laatste twintig jaar opkwam en gewaardeerd wordt, en evenmin toevallig is het, dat het overwegend de jeugd is die deze soort van ontspanning waardeert. Deze muziek, waaraan elke bezieling vreemd is, waar geen enkel idealisme aan ten grondslag ligt, past zo bijzonder goed bij de generatie van oorlog en crisis, die nu opgroeit. Waar moeten al diegenen, wier jeugdjaren in de periode van 1930 tot nu liggen, hun idealen en bezieling voor de toekomst vandaan halen?

Moeten we nu echter de opvatting huldigen: laat ieder op zijn manier zalig worden? Wij geloven van niet. Juist als we weten, dat onze opvattingen door de maatschappelijke factoren bepaald worden, moeten wij er rekening mee houden of met onze waardering de algemene maatschappelijke vooruitgang gediend wordt, of niet. Omdat ook op het gebied van de kunst de winstbelangen van de heersende klasse bij de meningsvormen van de massa een rol spelen, is het de taak van de proletariërs, onderscheidingsvermogen te krijgen, omtrent datgene, wat hun geboden wordt om het kaf van het koren te kunnen scheiden.

In dit opzicht wel Spartacus trachten verhelderend te werken door in meerdere artikelen het wezen van de verschillende kunstuitingen aan een onderzoek te onderwerpen. De plaats van de kunstenaar in deze maatschappij en de wederzijdse beïnvloeding van kunstenaar en publiek zullen we dan eveneens belichten.

WAT ONS OPVIEL HOE UIT KIPPENBIEREN VLIETUIGEN KUNNEN KOMEN

Volgens persberichten zullen we iedere veertien dagen met een ei per persoon verblijd worden. Voor mensen, die daar nog niet mee tevreden zijn, wordt ter verontschuldiging aangevoerd, dat een gedeelte ter beschikking van de export moet worden gesteld. Natuurlijk voor de wederopbouw zijn deviezen nodig en daarom moeten we exporteren.

Voor welke wederopbouw de bevolking

Zie vervolg pag. 8 - 1e kolom

De havenstaking van Antwerpen

Ons vorige nummer was nog maar nauwelijks verschenen, toen reeds geschied was hetgeen wij veronderstelden dat gebeuren zou n.l. dat de vakbeweging zou doen van des vakbonds was, zo spoedig mogelijk tot een compromis zien te komen en tot liquidatie der staking over te gaan.

Er is een compromis tot stand gekomen en Zondag 12 Jan. werd het werk in de Antwerpse haven weer hervat. Zelfs „De Waarheid“ durft niet over „een overwinning“ te schrijven en volstond met een kort persbericht, waarin zij de opheffing meldde onder toevoeging, dat de overeenkomst praktisch neerkwam op een loonsverhoging van 24 francs, een vergoeding van 10 francs „walkingtime“ en een nieuwe schaal voor vergoedingen voor lastig en gevaarlijk werk.

„80% van de havenarbeiders stemde voor opheffing“ schreef „Het Vrije Volk“. Erg democratisch dus. De meerderheid stemde voor, de minderheid had zich daarbij dien-

tengevolge neer te leggen. Er namen echter slechts 6.000 havenarbeiders aan de stemming deel, terwijl er plm. 12.000 arbeiders in de Antwerpse havens werkzaam zijn. Volgens de berekening van Bantjes is 80% van 6.000, 4800 en maakt 4.800 precies 40% uit van 12.000. In fette heeft dus slechts 40% voor opheffing van de staking gestemd en lijkt het ons dus werkelijk, dat hier de democratie een beetje zoek is.

We moeten dientengevolge dus concluderen, dat het juist was hetgeen we schreven n.l. dat bij een compromis gemeenlijk de conflictstof niet weggenomen wordt. Een belangrijk deel der Antwerpse havenarbeiders heeft zich blijkbaar bij de stemming niet uit willen spreken en is slechts mokkend Zondags mede aan het werk gegaan. Dit zou in overeenstemming zijn met het bericht in „Het Parool“ van 20 Jan., dat op Vrijdag 17 Jan. wederom een gedeeltelijk conflict in de Antwerpse haven is uitge-

Stellingen over taak en

Er zijn onder onze lezers verscheidene, die de wens te kennen hebben gegeven, dat zij in „Spartacus” graag een principiële uiteenzetting zouden willen zien over onze doelstellingen. Nu heeft het Bondscongres in December 1945 stellingen over de taak en wezen van de partij aangenomen en wij achten het nuttig deze stellingen te publiceren, om daarmee aan hun verzoek te voldoen. Wij zijn genooddacht deze stellingen in gedeelten af te drukken, en laten het eerste gedeelte hieronder volgen:

1. De tegenwoordige kritiek op de oude partijen is niet alleen een kritiek op hun praktische politiek of op de gedragingen van de leiders, maar een kritiek op de gehele oude partij-opvatting. Zij is een direct gevolg van de veranderingen in de structuur en in de doelstellingen van de massabeweging. De taak van de (revolutionaire) partij ligt immers in haar werkzaamheid in de massabeweging van het proletariaat.

2. De negatieve kritiek aan de oude partij-opvatting, zowel als de positieve formulering van een nieuwe opvatting, moeten daarom uitgaan van een analyse van de massabeweging, van de oorzaken voor haar tijdelijke nederlaag, zowel als van de voorwaarden van haar opleven in nieuwe vormen. Een dergelijke analyse is des te meer noodzakelijk, daar volgens de oude, overgeleverde opvattingen, de voorwaarden voor de ontwikkeling van de massabeweging thans gunstiger moesten zijn dan ooit. Naast de ellende, veroorzaakt door de tweede wereldoorlog, die veel dieper en groter is dan de eerste, is er de onmiddellijke dreiging van een derde, nog veel vernietigender oorlog, is het bewustzijn der arbeiders nauwelijks meer getemperd door volkenbonds- en dergelijke illusies. De noodzaak voor een bevrijding van de arbeidersklasse uit de banden van het kapitalisme is daardoor dwingend naar voren gekomen. Het ontbreken van omwentelende massabewegingen kan evenmin worden verklaard uit een foutieve politiek der zgn.

Vervolg van Pag. 7

haar voedsel moet afstaan lezen we in onderstaand persbericht:

Het materiaal, zo meldt het A.N.P. is bestemd voor de opleiding van vlieg- en grondpersoneel van marine en landmacht. De overeenkomst loopt over drie jaar.

Londen is de tekst gepubliceerd van de Duits-Nederlandse overeenkomst van 4 Dec. 1946 betreffende de levering van vliegtuigen en vliegtuigonderdelen aan Nederland. Ons land zal voor het gedeelte, dat nog niet was afgeleverd, volgens de overeenkomst van wederzijdse hulpverlening, 1.800.000 pond sterling betalen.

wezen der Partij

arbeidersleiders, daar deze bij de arbeiders wanneer zij in beweging komen, nauwelijks meer gehoor vinden. En ook uit een algemene „apathie” van de klasse kan het ontbreken van deze bewegingen niet worden verklaard. De oorzaken liggen veel dieper en zijn alleen door een maatschappelijke analyse te begrijpen. Zij liggen in de veranderde maatschappelijke situatie, waardoor een massabeweging der arbeiders in de oude vormen en met de oude doelstellingen zinloos is geworden. Onze kritiek op de oude opvattingen der partij en onze pogingen, te komen tot een nieuwe opvatting, die moet berusten op een onderzoek van de ontwikkeling van de massabeweging, moeten daarom met een algemene maatschappelijke analyse beginnen.

3. Een dergelijke analyse kan echter niet alleen de tegenwoordige periode omvatten maar moet, wil zij leiden tot een werkelijk begrip van het bankroet (in revolutionaire zin) van de oude arbeidersbeweging, ook de periode van de groei en de ontwikkeling van deze beweging omvatten. Zij moet dus zijn een analyse van de maatschappelijke ontwikkeling tijdens de gehele ontwikkelingsperiode van het kapitalisme.

4. In de 16e en 17e eeuw in hoofdzaak, voltrok zich in de georganiseerde zeeroof en in de dito plundering der overzeese gewesten de oorspronkelijke accumulatie van het handelskapitaal. Het kapitaal, dat op deze wijze in de handen van rijke kooplieden en bankinstellingen werd geconcentreerd, vond emplooi in de verschillende manufactuur-bedrijven, die in deze periode ontstonden. In deze fase had het kapitaal vooral behoefte aan een sterke staatsmacht teneinde de ontwikkeling van de binnen- en buitenlandse handel te beschermen en de groei van de manufactuur te verzekeren. De jonge bourgeoisie zocht daarom steun bij den vorst, die zelf dikwijls de grootste kapitalistische ondernemer van het land werd. Dit is de periode van Elisabeth (Engeland) van Colbert (Frankrijk), van het „verlichte despotisme” (Duitsland, Oostenrijk). Slechts in Holland, waar in die tijd de strijd tussen ’t kapitalisme en ’t oude feodale systeem, reeds ten einde was, kon de organisatie van de staatsmacht zich in de typisch burgerlijke vorm van de republiek voltrekken.

5. De periode van de door de Staat beschermde en georganiseerde binnen- en buitenlandse handel en productie, nodig om ’t kapitaal de nodige kracht en uitbreiding in de binnen- en buitenlandse economie te verschaffen, moet echter tot een einde komen, nadat het kapitaal zijn jeugdzwakten had overwonnen. Dit is voornamelijk het geval op het moment, dat de machinale industrie zijn intrede doet. Dan maakt de noodzaak van protectie plaats voor die van ongebreidelde concurrentie- en uitbuittings-

mogelijkheden. Nu moet de bourgeoisie zowel de resten van de oude feodale economische organisatie, de oude beperkingen door de gilde-regelingen en de nieuwe van de mercantilistische staat doorbreken. Nu veroverd zij zelf de staatsmacht om „de rechten van de mens” te grondvesten, d.w.z. om het kapitaal te bevrijden van alle politiek-economische banden. Dit is de tijd, waarin zij zich ontwikkelt de politieke partij, als de organisatie van de radicale vleugel van de bourgeoisie, die in haar strijd tegen de belemmeringen van de ontwikkeling voor haar economisch systeem, de oude maatschappelijke formatie doorbrak en zo brede lagen van de werkende bevolking uit de bestaande knechtschap en onderdrukking bevrijdde. Deze politieke partij is de organisatie, waarmede de bourgeoisie de massa der bevolking mobiliseert om haar eigen heerschappij te vestigen. Type-rend is dit uitsluitend politieke karakter van de burgerlijke revolutie, want iedere economische organisatie is aan het zich nu ontwikkelende liberale kapitalisme vreemd. Op economisch terrein geldt het „laissez-faire, laissez-passer”, de onbelemmerde rechten van uitbuiting en handel.

6. De burgerlijke revolutie voltrekt zich met zuiver politieke strijdmiddelen. Zijn wapenen zijn de gewapende opstand, de verovering van het parlement, de fysieke vernietiging van de klassevijand. Reeds in de burgerlijke revolutie echter ontstaan zelfstandige bewegingen van het proletariaat, die een geheel ander karakter dragen: de staking van de textielarbeiders van Lyon. De arbeiders doen geen afstand van hun politieke strijdmiddelen, maar zij verbinden die direct aan de economische. Want terwijl het kapitaal moet streven naar de ongelimiteerde uitbuiting, komt het proletariaat juist tegen deze uitbuiting in verzet. Bij de arbeidersklasse vinden we daarom reeds van de aanvang af, het gezamenlijk optreden in economische acties, in een strijd tegen de uitbuiting. Tegelijk komen de stromingen op, die streven naar een nieuwe economische organisatie van de maatschappij, zonder uitbuiting, waar de producenten in volledige democratie en onderlinge samenwerking de productie en distributie willen beheersen. Ondanks hun half utopisch karakter hebben deze richtingen grote invloed op het denken en handelen der arbeidersklasse in deze dagen.

7. Een streven naar economische organisatie vinden we ook bij de uit de Middeleeuwen overgebleven kleine handwerkers. Bij hen neemt het echter de vorm aan van de poging, te komen tot een maatschappij van kleine, zelfstandige producenten, die zich door bepaalde algemene maatschappelijke regelingen willen vrijwaren tegen de ontwikkeling van, en de overheersing door het grootkapitaal. (Proudhon). In de socialistische utopieën van die dagen vinden we beide elementen, het proletarische, zowel als het kleinburgerlijke vermengd. Dit is een natuurlijk gevolg van de ontstaanswijze der arbeidersklasse uit verproletariseerde kleine handwerkers.

Februari 1947

Prijs 15 cent

7e Jaargang - No. 6

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f.1.95 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam”, postgiro 168797 te A’dam

Het Duitse Probleem

De dag is niet meer ver, waarop de grote staatslieden van Rusland, Amerika, Engeland en Frankrijk bijeen zullen komen in Moskou om te beraadslagen over het vredesverdrag met Duitsland. Het zal de roef op de som worden, of de grote moedheden, die als overwinnaars uit de tweede imperialistische wereldoorlog zijn voortgekomen, deze oorlog ook inderdaad kunnen beëindigen. Want al die andere vredesverdragen met de halve of hele vroegere bondgenoten van Duitsland, die aanleiding gaven tot even zo vele gevechten om de buit tussen de overwinnaars, hadden niet de betekenis van het „vredesverdrag” met Duitsland. Het Duitse probleem was reeds voor de oorlog het centrale vraagstuk in de internationale machtsverhoudingen en het is het nu nog. Toen was Duitsland de grote industriële en militaire macht, die de andere dreigde onder de voet te lopen. Nu deze macht vernietigd is, zijn de brokstukken nog belangrijk genoeg, dat de overwinnaars er een felle onderlinge strijd om voeren. De oorlogshandelingen op Duits gebied in 1945, of juist gezegd de bezetting van de verschillende delen van Duitsland door de geallieerde legers, hebben der van de geallieerde machten een pand in handen gegeven, dat zij niet zo spoedig los zullen laten. De achter gesloten deuren genomen besluiten der grote Drie (Rusland-Amerika-Engeland) in Potsdam, bracht dan nog enige correcties der bezettingszones. Bovendien stond met elkaar het recht toe, uit het overwonnen land een grote huilt te halen. Rusland kreeg zelfs een flink percentage van de industriële installatie uit de Amerikaanse, Engelse en Franse zone toegewezen.

In de geest van deze afspraak is nu, meer dan anderhalf jaar lang, in het verslagen land huisgehouden. De bombardementen hadden grote steden in puin gelegd en daardoor het gewone leven der mensen haast tot een onmogelijkheid gemaakt. Doordat na de oorlog ook de fabrieksinstallaties, die intact waren gebleven, otentendels werden en nu worden weggevoerd, kan de bevolking ook niet meer voor haar levensonderhoud werken. Zij moeten verhongeren of in leven worden

gehouden door invoer van levensmiddelen. Het gaat hierbij om miljoenen mensen, die in de industrie van het vroegere Duitsland werkten, en die niet leven kunnen, als hun bestaansmogelijkheden zijn weggenomen. Ziehier het eerste grote probleem, waarop een antwoord gegeven moet worden. En zoals de verhoudingen nu eenmaal in deze heerlijkste van alle werelden liggen, wordt dit antwoord verwacht van de Grote Vier, die in Moskou bijeen komen. De vraag is alleen of zij het kunnen geven. Dagelijks lezen wij in de pers, dat de Engelsen en Amerikanen grote hoeveelheden voedsel naar het door hen bezette gebied van Duitsland brengen, om de bevolking van de directe hongerdood te redden. Toch is de toestand minstens even erg als in de hongerwinter van 1944 in Nederland. Het spreekt vanzelf, dat dan niet meer gewerkt wordt, een toestand, waarover zich de bezetters de grootste zorg maken, dat de mensen er sterven als vliegen laat hun daarbij volkomen koud.

Overwegingen van menslievende aard spelen absoluut geen rol. Maar dat met de hongerende en stervende bevolking ook de mogelijkheid verdwijnt om tot in de verre toekomst er profijt van te trekken, dit zeer duidelijke feit, waarop geen acht werd geslagen zolang men bezig was zich schadeloos te stellen, maar moet zelfs kapitaal in Duitsland investeren. Levensmiddelen op grote schaal moeten worden ingevoerd, om de „man-power”, zoals de Amerikaanse deskundigen het noemen, om de arbeidskracht, in een toestand te brengen, te kunnen werken. Wat op het ogenblik wordt ingevoerd, houdt de arbeidskracht maar nauwelijks op de grens van het verhongeren. Men getroust zich de „opoffering” ook alleen maar, om niet de mogelijkheid van de komende uitbuiting te verliezen. Blijven de miljoenen Duitse ar-

beiders te lang leven beneden de hongergrens, dan kunnen alle ingevoerde levensmiddelen hen niet meer tot werken brengen. Wie dood is, werkt niet meer.

Alleen om deze reden brengt men het offer, om de Duitse bevolking in het leven te houden, maar laat dit opbrengen door de belastingbetalers in Engeland en Amerika, terwijl de grote kapitaals-organisaties in deze landen nog altijd doorgaan met zich schadeloos te stellen door het afbreken en overbrengen van gehele fabrieksinstallaties. Deze toestand kan niet blijvend zijn. Het kritieke punt is bereikt. Maar de verandering kan pas plaats grijpen, als de grote vier tot overeenstemming zijn gekomen over een gemeenschappelijke politiek, die zij tezamen ten plichte van Duitsland moeten volgen.

Duitsland was een politieke eenheid en zijn bedrijfsleven werkte als een geheel, dat wat zijn krachtsvoorziening en zijn arbeidsindeling betreft niet in stukken gescheurd kon worden. Het denkbeeld deze eenheid te herstellen, door Duitsland een eigen politiek bewind te laten vormen is reeds bij voorbaat door de staatslieden van de betrokken landen van de hand gewezen. M.a.w.: men denkt er niet aan om de bezettingstroepen terug te trekken. Alle mogelijke voorstellen worden momenteel door de kleine moedheden naar Londen gestuurd, waar de vertegenwoordigers van de „Grote Vier” (men heeft deze bijeenkomst van meer ambtelijke functionarissen de „Kleine Vier” genoemd) bijeen zijn om het materiaal te ordenen dat straks in Moskou zal worden behandeld. Meestal wordt de centralisatie van het politieke bewind geadviseerd (wat overeen zou komen met het handhaven, althans gedeeltelijk, van de bezettingszones). Daarnaast is men voor ’t tot stand brengen van de economische eenheid. Dat laatste is nu juist de grote moeilijkheid.

Hoe kan men het bedrijfsleven van Duitsland als een geheel laten werken, terwijl toch de verschillende zones onder het politieke bewind van de bezettingslegers staan? Kunnen „de Grote Vier” wat het Duitse bedrijfsleven betreft, een gedragslijn volgen, dat wil dus zeggen dezelfde politiek voeren?

Uit de inhoud:

- 1) Unilever levert Ambtenaren
- 2) De Muur is Dik
- 3) Kapitalisme en arbeiders in Amerika